
Posudek oponenta

Diplomová práce Matěje Mately
„Percepce zahraniční politiky USA za vlády Billa Clintona v Bosně
a Hercegovině prostřednictvím amerického tisku“

Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta

Katedra jihoslovanských a balkanistických

Matěj Matela si v rámci svého diplomového projektu zvolil nesnadně zpracovatelné téma soudobých dějin – reflexi a interpretaci přístupu Spojených států amerických za vlády Billa Clintona k Bosně a Hercegovině, zmítané v letech 1992–1995 občanskou válkou. A to na základě studia percepce vybraného amerického tisku. Tím, že zkoumá vliv a dopady působení USA v Bosně a Hercegovině, ale rovněž rozebírá, jak byla Clintonova zahraniční politika vůči exjugoslávskému prostoru reflektována na stránkách jednoho z předních amerických deníků, ve svém projektu tematicky kombinuje balkanistiku s amerikanistikou. Ústřední částí práce je rozbor hodnocení úspěšnosti a efektivity balkánské politiky prezidenta Billa Clintona a jeho týmu analytiky *The New York Times*.

Nutno hned v úvodu podotknout, že diplomant přistoupil ke svému projektu od počátku velmi svědomitě a pečlivě. Pravidelně mě informoval o postupu, veškeré nejasnosti konzultoval a postupně odevzdával své prvotní verze kapitol. Přesto trvalo delší čas, než jsem dokázal kolegu Matelu přesvědčit, že cílem jeho diplomové práce není osobnost Billa Clintona jako taková (z celého textu je ostatně patrné, že Clinton je autorovi blízký, což mj. dokládají místy zbytečné odbočky k jeho osobě, životu, či vlastní politice), ale analýza americké zahraniční politiky v Bosně a Hercegovině.

Na tento fakt navazují dva základní problémy, se kterými se musel Matela v průběhu zpracování diplomového projektu vypořádat. Za prvé, jak ostatně název práce napovídá, zamýšlel diplomant původně zpracovat komplexní analýzu percepce zahraniční politiky USA vůči Bosně a Hercegovině, a to na základě rozboru klíčových momentů bosenského konfliktu pohledem předních amerických médií. Vzhledem k nadměrnému rozsahu pramenné základny následně Matěj Matela zúžil svůj projekt na rozbor stanovisek vybraného periodika – *The New York Times* – vůči působení USA v Bosně a Hercegovině. Za druhé, Matelova charakteristika americké zahraniční politiky v Bosně a Hercegovině je až přespříliš ovlivněna interpretací jejích vlastních představitelů (memoáry Clintona, Holbrooka, Zimmermanna, Albrightové). Shrnutí pohledů hlavních amerických protagonistů a autorů, kteří sdílejí podobná stanoviska ve svých historických pracích (Oliver, z historiků dále již jen Pirjevec,

Hladký a Rychlík), nevytváří v kontextuálním nástinu přístupu USA k postjugoslávskému prostoru a objasnění příčin rozpadu Jugoslávie plastičtější obraz reality. Domnívám se, že Matela nedokázal dostatečně srozumitelně a relevantně vyargumentovat, proč k analýze zvolil pouze *The New York Times*. Přirozeně se tak nabízí otázka, jak Clintonovu zahraniční politiku hodnotily listy nakloněné Republikánské straně, respektive by byla rozhodně nosnější komparace alespoň dvou periodik.

K posuzované diplomové práci mám ještě několik dalších výhrad. Autor ve výběru analyzovaných stanovisek novinářů a analytiků *The New York Times* opomněl minimálně jednoho důležitého představitele, držitele Pulitzerovy ceny z roku 1993 za reportáže právě z Bosny a Hercegoviny, Johna F. Burnse (Matela na něj pouze jednou odkazuje). Volba konkrétních novinářů není příliš relevantně vyargumentována. Autor konstatuje, že „záhy (...) vykryštovala zhruba desítku základních jmen, jimiž jsem se pro jejich evidentní originalitu a zároveň i výrazný kvantitativní rozdíl oproti jiným autorům rozhodl zabývat dále, čímž jsem hned na počátku eliminoval ty články, jež by pro účely práce nepředstavovaly příliš relevantní podklad“ (s. 11). Zahrnul tedy autor do své analýzy i názorové články osob, které například nebyly členy redakce? Sledoval v rozboru novinových článků faktografické znalosti vybraných novinářů a pokusil se zdůvodnit příčiny jejich protisrbských postojů?

Má hlavní výtku nicméně zůstala od odevzdání prvních črt po dobu zpracování magisterského projektu setrvalá a neměnná. Kolega Matela se přespříliš rozvlekle a zeširoka věnuje především kontextu, charakteristice americké politiky jako takové a války v Bosně a Hercegovině, což ale nejsou ústřední témata jeho práce. Diplomant v této části práce, v rozsahu bezmála 50 stran, popisuje veskrze známá fakta, nepřináší příliš nových, inovativních myšlenek a postřehů. Navíc se zde značně opakuje, některé skutečnosti a myšlenky jsou uvedeny na více místech v textu a text obsahuje i určitá faktografická pochybení.

Rozsah kapitol je ve výsledku výrazně disproportionální, kdy až na str. 59 (z celkových 100 stran textu) přistupuje k vlastní analýze percepce tiskovin americké politiky v Bosně a Hercegovině a jejich reflexe konfliktu, tedy hlavní, nosné části práce zpracované na základě publicistických textů novinářů *The New York Times*. Jak již bylo řečeno, ústřední kapitola je spíše než komplexní analýzou syntetizujícím, byť čtivě psaným deskriptivním textem. Matela sice svědomitě, nicméně nedostatečně analyticky popisuje, jak je vybranými komentátory hodnocena Clintonova zahraniční politika v Bosně a Hercegovině. Diplomant si neklade otázky, na základě čeho a proč zastávají novináři svá stanoviska. Stejně tak se nezamýšlí, co mohlo stát v pozadí kritiky Srbů v amerických sdělovacích prostředcích, respektive

nezdůvodňuje, proč byli za hlavní viníky v *The New York Times* považováni výhradně Srbové.

Na druhou stranu je třeba vyzdvihnout obrovskou píli, se kterou Matela přistoupil k seskupení, systematizaci a prostudování primárních zdrojů z archívu *The New York Times* (více jak tři sta publicistických textů). Rovněž jazyk diplomové práce je vysoce kultivovaný, bez gramatických a faktografických chyb, stylistických těžkopádností, překlepů, či jiných nesrovnalostí. Z formálních nedostatků nedokázal Matela pouze sjednotit název země; v textu operuje jak s výrazy Bosna a Hercegovina, či zkráceně Bosna, tak zkratkami BaH či jinde BiH).

Přes výše uvedené výhrady považuji posuzovanou diplomovou práci za poctivě zpracované dílo a doporučuji ji k obhajobě s hodnocením velmi dobře – 2.

V Praze 14. 8. 2016

PhDr. Ondřej Žíla, Ph.D.
školitel práce